

**ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΤΕΚΝΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΤΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ
ΚΑΙ ΤΕΚΝΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ ΠΟΥ ΥΠΗΡΕΤΟΥΝ ΣΤΟ
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ**

ΤΡΙΤΗ 13 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2022

**ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΙΣΤΟΡΙΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΠΕΝΤΕ (5)**

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΠΛΗΡΕΙΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

ΘΕΜΑ Α1

α. Εθνικές γαίες: Ήταν οι ακίνητες, οι κτηματικές ιδιοκτησίες των Οθωμανών στις περιοχές που περιήλθαν στον έλεγχο του ελληνικού κράτους μετά την Επανάσταση του 1821. Η γη αυτή ανήκε είτε στο οθωμανικό δημόσιο είτε σε μουσουλμανικά ιδρύματα είτε σε ιδιώτες, ως ιδιοκτησία ή ως δικαίωμα νομής (εκμετάλλευσης). Οι περιουσίες αυτές περιήλθαν στην κυριότητα του ελληνικού κράτους «επαναστατικώ δικαίω». Για τις ελληνικές επαναστατικές κυβερνήσεις αποτέλεσαν το πρώτο και, ουσιαστικά, το μόνο κεφάλαιο στη διάρκεια του πολέμου, γι' αυτό και χρησιμοποιήθηκαν ως υποθήκη για τη σύναψη δανείων ή ως μέσα εξασφάλισης εσόδων, μέσω της εκποίησής τους. Η έκταση των γαιών αυτών μπορεί να υπολογιστεί μόνο κατά προσέγγιση, καθώς το σχετικό με την έγγειο ιδιοκτησία οθωμανικό καθεστώς ήταν περίπλοκο, όπως και οι μηχανισμοί απογραφής των περιουσιακών στοιχείων. Υπολογίζεται ότι η έκταση των εθνικών κτημάτων ανερχόταν χονδρικά σε 4.000.000 έως 5.000.000 στρέμματα.

β. Επανάσταση του 1862: Το Φεβρουάριο του 1862 η δυσaréσκεια μεγάλων τμημάτων του ελληνικού πληθυσμού κατέληξε σε επανάσταση, με αίτημα την απομάκρυνση του βασιλιά. Στην επανάσταση συμμετείχαν κατά κύριο λόγο αξιωματικοί, άνεργοι απόφοιτοι πανεπιστημίου που δεν ήθελαν να εργαστούν στους κλάδους της αγροτικής και βιοτεχνικής παραγωγής και αισθάνονταν κοινωνικά αδικημένοι. Συμμετείχαν ακόμη και πολλά άτομα ανώτερων κοινωνικών στρωμάτων, τα οποία ζητούσαν ευκαιρίες για ενεργότερη συμμετοχή στα πολιτικά πράγματα. Στις 12 Οκτωβρίου 1862 ο βασιλιάς Όθων αναγκάστηκε να εγκαταλείψει τη χώρα, ενώ οι επαναστάτες προκήρυξαν εκλογές αντιπροσώπων για Εθνοσυνέλευση, η οποία θα ψήφιζε νέο σύνταγμα.

γ. Εκλεκτικοί: Πολιτικός σχηματισμός –παράταξη ήσσονος επιρροής που συγκροτήθηκε κατά την εθνοσυνέλευση 1862– 1864 και ήταν μια ετερόκλητη

παράταξη εξεχόντων πολιτικών, λογίων και αξιωματικών, με μετριοπαθείς θέσεις, η οποία προσπαθούσε να μεσολαβεί μεταξύ των άλλων παρατάξεων και να υποστηρίξει σταθερές κυβερνήσεις.

ΘΕΜΑ Α2

- α – Σωστό
- β – Λάθος
- γ – Σωστό
- δ – Σωστό
- ε – Λάθος

ΘΕΜΑ Β1

Σχολικό βιβλίο, σελ. 161: «Στις 10 Ιουνίου 1930 ... στο έδαφος του άλλου κράτους.»

ΘΕΜΑ Β2

Σχολικό βιβλίο, σελ. 208: «Η πρώτη κυβέρνηση της Κρητικής Πολιτείας ... αναγνώρισης και εγκατάστασής του.»

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

Γ1

α.

Σχολικό βιβλίο: σελ. 26, «Η πιο γνωστή περιοχή μεταλλευτικής δραστηριότητας υπήρξε, όπως και στην αρχαιότητα, το Λαύριο. Το 1866 άρχισε εκεί τις εργασίες της μία γαλλο-ιταλική εταιρεία (Σερπιέρι-Ρου) με στόχο την εξαγωγή μεταλλεύματος από τα υπόγεια κοιτάσματα»

Κείμενο Α: Ο Δερτιλής αναφέρει στο ιστορικό του έργο πληροφορίες για τη λειτουργία της εταιρίας Σερπιέρι – Ρου στο Λαύριο που επιβεβαιώνουν και συμπληρώνουν την ιστορική αφήγηση. Πιο συγκεκριμένα, εκτός από τους δύο ιδιοκτήτες, τον Ιταλό Σερπιέρι και τον Γάλλο Ρου, συμμετείχαν ως μέτοχοι και ένας ακόμη κεφαλαιούχος αγνώστου ταυτότητας και οι Ροδοκανάκηδες από τη Μασσαλία («Η Εταιρεία του Λαυρίου ... Ροδοκανάκηδες της Μασσαλίας.»). Συνολικά, το επενδυτικό κεφάλαιο που συγκεντρώθηκε το 1863 ανερχόταν στο μισό εκατομμύριο φράγκα, ποσό μικρό αλλά απαραίτητο για να ξεκινήσουν οι εργασίες που γρήγορα απέδωσαν μεγάλα κέρδη στους ιδιοκτήτες («Το αρχικό κεφάλαιο ... για την εποχή.»). Μέχρι το 1867 το επενδυτικό ενδιαφέρον που συγκέντρωσαν τα μεταλλεία του Λαυρίου και τα υψηλά κέρδη που παρουσίασε η Σερπιέρι – Ρου είχε ως αποτέλεσμα να επενδυθούν σε αυτήν 3,5 εκατομμύρια φράγκα, ποσό πρωτοφανώς υψηλό είτε προς το αρχικό

κεφάλαιο που δαπανήθηκε είτε προς τις οικονομικές δυνατότητες της Ελλάδας της δεκαετίας του 1860 («Τέσσερα χρόνια αργότερα ... περίπου σε 3.500.000.»).

Σχολικό βιβλίο: σελ. 26, «Μεταλλεύματα εξάγονταν και από τις «σκωρίες», τα υλικά που είχαν συσσωρευτεί εκεί στη διάρκεια των αιώνων εκμετάλλευσης των ορυχείων κατά την αρχαιότητα. Η τεχνολογία της εποχής επέτρεπε την απόσπαση μεταλλεύματος από αυτά τα κατάλοιπα. Η εξόρυξη αργύρου και μολύβδου γνώρισε σημαντική άνθηση και πρόσθεσε στις ελληνικές εξαγωγές προϊόντα αξίας πολλών εκατομμυρίων δραχμών.»

Κείμενο Α: Τα μεγάλα κέρδη της εταιρείας σχετίζονται και με τον τρόπο λειτουργίας των μεταλλείων. Ο Δερτιλής επιβεβαιώνει την ιστορική αφήγηση προς την αξιοποίηση των αρχαίων κατάλοιπων που είχαν εγκαταλειφθεί εκεί και εύκολα και ανέξοδα πλέον μπορούσαν να αξιοποιηθούν («Εκτός από την εξόρυξη ... των αρχαίων καταλοίπων.»). Επιπλέον, το κεφάλαιο που επενδύθηκε από τη Σερπιέρι - Ρου αντιστοιχούσε σε σημαντικό ποσό σε σχέση με τα φορολογικά έσοδα του κράτους του 1864 («Αντιστοιχούσε στο 2,3% περίπου των φορολογικών εσόδων του 1864.»).

β.

Σχολικό βιβλίο: σελ. 26, «Από τις άλλες εκμεταλλεύσεις ξεχώριζαν εκείνες της Μήλου (θείαφι), της Νάξου (σμίριδα) και της Θήρας (θηραϊκή γη*, που χρησιμοποιήθηκε ως οικοδομικό υλικό σε μεγάλα έργα).»

Κείμενο Β: Το κείμενο του Δημητρακόπουλου στην Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, παρέχει επιπλέον πληροφορίες σχετικά με τη μεταλλευτική δραστηριότητα στην Ελλάδα του 19^{ου} αιώνα. Συγκεκριμένα, αναφέρεται στην εξαγωγή σμίριδας Νάξου και τη θηραϊκής γης από τη Σαντορίνη που απέφεραν πολλά έσοδα στην χώρα («Από τον ορυκτό ... τον ίδιο χρόνο 141.354 δρχ.»).

Σχολικό βιβλίο: σελ. 26, «Με την οικοδομική ανάπτυξη που γνώρισε η χώρα μετά τη δεκαετία του 1870, εμφανίστηκαν στο προσκήνιο νέα υλικά, όπως το μάρμαρο. Η αξιοποίηση των θαυμάσιων μαρμάρων που διέθετε η χώρα πήρε σημαντικές διαστάσεις κατά τα τέλη του 19ου αιώνα.»

Κείμενο Β: Αναφορικά με τα μάρμαρα, ο Δημητρακόπουλος σημειώνει ότι εντοπίζονται σε όλη την τότε ελληνική επικράτεια, ηπειρωτική και νησιωτική, όμως στα μέσα του 19^{ου} αιώνα δεν διαφαίνεται η τάση αξιοποίησής τους («κυρίως όμως τα ... οικονομικό ενδιαφέρον.»). Επιπρόσθετα, η Μήλος διέθετε γύψο που θα μπορούσε να αξιοποιηθεί ως οικοδομικό υλικό ή για εξυπηρέτηση των περιορισμένων τοπικών αναγκών («Μιά σειρά ... οι γύψοι της Μήλου.»). Επιπλέον, σημειώνει την εξόρυξη λιγνίτη, του οποίου

κοιτάσματα βρέθηκαν στην Αττική και την Κύμη, όμως μόνο στην Κύμη η ποσότητα ήταν ικανοποιητική προς αξιοποίηση («Αμέσως μετά τη σμύριδα ... από άποψη εκμεταλλεύσεως.»). Πάντως, η διάθεση του κρατικού μηχανισμού να στρέψει το ενδιαφέρον των επενδύσεων στην εξορυκτική δραστηριότητα, γίνεται φανερή και από τις ειδικές μελέτες που διενεργήθηκαν στον 19^ο αιώνα («Για την προώθηση ... ειδικές μελέτες.»).

Σχολικό βιβλίο: σελ. 26, «Σ' αυτήν την κατηγορία οικονομικής δραστηριότητας μπορούμε να εντάξουμε και τις αλυκές, πηγή σημαντικών δημοσίων εσόδων κατά τις τελευταίες δεκαετίες του 19ου αιώνα.»

ΘΕΜΑ Δ1.

Σχολικό βιβλίο: σελ 74-75: «Κατά την περίοδο του Κριμαϊκού πολέμου το αγγλικό και γαλλικό κόμμα έχασαν την εμπιστοσύνη των οπαδών τους, μετά τη βίαιη συμπεριφορά της Αγγλίας και της Γαλλίας απέναντι στην Ελλάδα, με το ναυτικό αποκλεισμό της χώρας.»

Ανάλυση κειμένου Β: Η δευτερογενής πηγή του Gunnar Hering παρέχει πρόσθετες πληροφορίες σχετικά με τη στάση των Αγγλο-Γάλλων κατά την περίοδο του Κριμαϊκού πολέμου. Αναλυτικότερα, οι Αγγλο-Γάλλοι ήθελαν να αποκλείσουν την Ελλάδα από τη συμμετοχή στον Κριμαϊκό πόλεμο στο πλευρό της Ρωσίας και παράλληλα να αποτρέψουν την ενδεχόμενη πολεμική σύρραξη στο Αιγαίο από όπου διέρχονταν τα πλοία τους για ανεφοδιασμό («Μετά την έναρξη... στο Αιγαίο.»). Έτσι, όπως προσθέτει ο Hering, τον Μάιο του 1854 οι Αγγλο-Γάλλοι θέτουν σε ναυτικό αποκλεισμό τα μεγαλύτερα λιμάνια της ελληνικής επικράτειας, δυσχεραίνοντας την εισαγωγή και μεταφορά προϊόντων. Αυτό προκάλεσε άμεσα επισιτιστική κρίση και αύξηση των τιμών («κατέλαβαν στις ... άνοδο των τιμών»).

Ανάλυση κειμένου Α και Β: Ο ναυτικός αποκλεισμός άρθηκε έναν χρόνο μετά τη συνθήκη ειρήνης των Παρισίων που υπογράφηκε στις 18/30 Μαρτίου 1856, γεγονός που επέτεινε το οικονομικό αδιέξοδο της Ελλάδας και μαρτυρά τις περιορισμένες δυνατότητες της χώρας την εποχή εκείνη («Η συνθήκη των Παρισίων... στον [Κριμαϊκό πόλεμο] και («Αποσύρθηκαν μόλις ... ειρήνη των Παρισίων»)).

Ανάλυση κειμένου Α: Ο Στ. Παπαδόπουλος σχετικά αναφέρει πως η Κατοχή του Πειραιά διήρκεσε συνολικά 2 χρόνια και 8 μήνες, μέχρι τον Φεβρουάριο του 1857, με ολέθριες συνέπειες για την ελληνική κοινωνία («αλλά από την ελληνική ... οκτώ μηνών»).

Ανάλυση κειμένου Α και Β: Όπως μαρτυρούν και τα δύο ιστορικά παραθέματα, η παρακμή του αγγλικού και του γαλλικού κόμματος συνδέονται άμεσα με την παρεμβατική στάση των Αγγλο-Γάλλων κατά τη διάρκεια του

Κριμαϊκού πολέμου, που ανέτρεψε τη φιλελληνική ρητορική των προηγούμενων δεκαετιών («Με την πικρή ... μεγάλων Δυνάμεων» και «Με αυτές τις προϋποθέσεις ... αποκτούσαν σημασία»).

Σχολικό βιβλίο: σελ 75: Σύμφωνα με την ιστορική αφήγηση, είχε προηγηθεί και η υπόθεση Πατσίφικο, η οποία είχε δυσχεράνει τις σχέσεις των χωρών.

Σχολικό βιβλίο: σελ 75: «Το ρωσικό κόμμα είχε κάποια προσωρινά κέρδη από αυτό. Η ήττα όμως της Ρωσίας στον Κριμαϊκό πόλεμο συνέβαλε στην αποδυνάμωση του κόμματος, το οποίο σταδιακά εξαφανίστηκε από την πολιτική σκηνή.»

Ανάλυση κειμένου Β: Πράγματι, όπως επιβεβαιώνεται και από το παράθεμα του Hering, το ρωσικό κόμμα είχε πρόσκαιρα οφέλη από την πτώση δημοτικότητας του αγγλικού και γαλλικού κόμματος, ωστόσο η αδυναμία της Ρωσίας να αντεπεξέλθει στον πόλεμο, απομάκρυνε τον ελληνικό λαό και από το ρωσικό κόμμα («Παρόλο που το Ρωσικό ... τη βεβαιότητά τους.»).